

A. 398

INSTYTUT HISTORII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik LXXV

Nr 1

WARSZAWA 1968

INSTYTUT HISTORII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK LXXV

1968

1

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUOWE
WARSZAWA 1968

KOMITET REDAKCYJNY

Henryk Altman, Juliusz Bardach, Józef Gierowski, Aleksander
Gieysztor, Stanisław Herbst, Ryszard Kołodziejczyk, Witold Kula,
Gerard Labuda, Tadeusz Łepkowski, Marian Małowist, Kazimierz
Piwarski, Franciszek Ryszka, Marian H. Serejski, Janusz Tazbir

REDAKTOR

Bogusław Leśnodorski

SEKRETARIAT

Krzysztof Groniowski, Stanisław Trawkowski

A. 398

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 310261

Państwowe Wydawnictwo Naukowe — Warszawa, Miodowa 10
Nakład 2267+193 egz. Ark. wyd. 26,5 ark. druk. 16,875+0,125 wkł.
Papier druk. sat. kl. V, 65 g. 70×100
Oddano do składania 24.X.67 r. Padpisano do druku 31.I.68
Druk ukończono w lutym 1968
Zam. 932/66 N-25 Cena zł. 30.—
Warszawska Drukarnia Naukowa — Warszawa, Śniadeckich 8

СОДЕРЖАНИЕ

Анджей Брожек — Начало эмиграции из Верхней Силезии в Америку в свете современной силезской польской печати	20
Казимеж Вайда — Сельскохозяйственные рабочие Пруссии на переломе XIX—XX вв. Обострение законодательства	39
Александра Бергманова — Бронислав Тарашкевич и левое крыло Бельведера	57
Збигнев Ляндау — Денежная реформа на территории Польши в 1945 г.	79

ДИСКУССИИ И ПОЛЕМИКИ

Анджей Вычаньски — Некоторые проблемы развития исторической науки в Польше до 1985 г.	81
---	----

МАТЕРИАЛЫ

Эдвард Звольски — Новые источники по истории ранней Этрурии: надписи из Пырги	91
Генрик Коцуй — Общественное мнение Штуттгарта по вопросу ноябрьского восстания	97

РЕЦЕНЗИОННЫЕ СТАТЬИ И РЕЦЕНЗИИ

Антони Гонсёровски — Велькопольские документы с XIII в.	105
Леонид Житкович — Белорусские и литовские крестьяне второй половины XVIII в.	115
Лешек Вятровски — Силезская деревня в 1840—1847 гг.	125
РЕЦЕНЗИИ	137
ХРОНИКА	247
IN MEMORIAM	257

TABLE DES MATIÈRES

Andrzej Brożek — Les débuts de l'émigration de la Haute Silésie en Amérique à la lumière de la presse contemporaine en Silésie	21
Kazimierz Wajda — Les ouvriers agricoles en Prusse à la limite du XIX-e et du XX-e siècles. L'aggravation de la législation	39
Aleksandra Bergmanowa — Bronisław Taraszkiewicz et la gauche de Belweder	58
Zbigniew Landau — Les réformes monétaires en Pologne en 1945	79

DISCUSSIONS ET POLÉMIQUES

Andrzej Wyczański — Certains problèmes du développement des sciences historiques en Pologne jusqu'à 1985	81
--	----

DOCUMENTATION

Edward Zwolski — Les nouvelles sources à l'histoire de l'ancienne Etrurie — les inscriptions de Pyrga	91
Henryk Kocój — L'opinion publique de Stuttgart et l'insurrection polonaise de 1830	97

CRITIQUES ET COMPTES-RENDUS

Antoni Gąsiorowski — Les documents de la Grande Pologne du XIII-e siècle	105
Leonid Żytkowicz — Les paysans en Biélorussie et en Lituanie dans la deuxième moitié du XVIII-e siècle	115
Leszek Wiatrowski — La campagne silésienne des années 1840 à 1847	125

COMPTES RENDUS	137
CRONIQUE	247
IN MEMORIAM	257

SPIS TREŚCI

Andrzej Brożek — Początki emigracji z Górnego Śląska do Ameryki w świetle współczesnej prasy polskiej na Śląsku	3
Kazimierz Wajda — Robotnicy rolni w Prusach na przełomie XIX i XX wieku. Zaostrzenie ustawodawstwa	23
Aleksandra Bergmanowa — Bronisław Taraszkiewicz a lewica belwederska	41
Zbigniew Landau — Reformy walutowe na ziemiach polskich w 1945 roku	59

DYSKUSJE I POLEMIKI

Andrzej Wyczański — Niektóre zagadnienia rozwoju nauki historycznej w Polsce do 1985 roku	81
---	----

MATERIAŁY

Edward Zwolski — Nowe źródła do dziejów wczesnej Etrurii: inskrypcje z Pyrgi	91
Henryk Kocój — Opinia publiczna Stuttgartu wobec powstania listopadowego	97

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Antoni Gąsiorowski — Dokumenty wielkopolskie XIII wieku	105
Leonid Zytkowicz — Chłopi na Białorusi i Litwie w drugiej połowie XVIII w.	115
Leszek Wiatrowski — Wieś śląska w latach 1840—1847	125

*

I. Andersson, Dzieje Szwecji — Władysław Czapliński	137
Kronika Wielkopolska — Andrzej Feliks Grabski	140
F. Benninghoven, Der Orden der Schwertbrüder-Fratres Milicie Christi de Livonia — Gerard Labuda	142
K. Olejnik, Działalność militarna Polski w czasach Kazimierza Wielkiego — Gerard Labuda	144
H. Zins, W kręgu Mikołaja Kopernika — Ignacy Zarębski	145
A. I. Rogow, Russko-polskije kulturnije swiazi w epochu Wozroźdenia (Strykowski i jego Chronika) — Julia Radziszewska	149
M. Horn, Rzemiosło miejskie województwa bełskiego w pierwszej połowie XVII wieku. Zagadnienia kryzysu gospodarczego Rzeczypospolitej szlacheckiej w XVII wieku — Janusz Deresiewicz	153
J. Seredyka, Sejm w Toruniu z 1626 roku — Anna Kamińska-Linderska	157

B. Wachowiak, Gospodarcze położenie chłopów w domenach Księstwa Szcze- cińskiego w XVI i w pierwszej połowie XVII w. — Zenon Guldón	160
Polska służba dyplomatyczna XVI—XVIII wieku — Jacek Antoni Ojrzyński	162
T. M. Jackson, The Social Structure of Revolutionary America — Izabella Rusinowa	165
O. P. Markowa, Rossija, Zakawkazje i mjezdunarodnyje odnoszenija w XVIII wieku — Andrzej Zahorski	167
M. F. Złotnikow, Kontinientalnaja blokada i Rossija — Jerzy Skowronek	171
J. Łojek, Studia nad prasą i opinią publiczną w Królestwie Polskim (1815— 1830) — Władysław Zajewski	175
J. Łojek, Szanse powstania listopadowego. Rozważania historyczne — Jó- zef Dutkiewicz	182
S. Kalembka, Towarzystwo Demokratyczne Polskie w latach 1832—1846 — Tadeusz Mencil	186
J. Chlebowczyk — Wybory i świadomość społeczna na Śląsku Cieszyńskim w drugiej połowie XIX wieku. Przyczynek do badań nad kształtowaniem się świadomości i aktywności społecznej w okresie kapitalizmu — Andrzej Pilch	188
M. T. Panczenkowa, Politika Francji na Bliżniem Wostokie i sirijskaja ekspe- dycja 1860—1861 — Tomasz Wituch	191
L. Ratajczyk, Polska wojna partyzancka 1863—1864. Okres dyktatury Ro- mualda Traugutta — Ryszard Bender	194
Spiskowcy i partyzanci 1863 roku — Zbigniew Stankiewicz	198
Uwłaszczenie chłopów i mieszczan-rolników — Regina Chomać	200
T. Weiss, Przełom antypozytywistyczny w Polsce w latach 1880—1890 — Alina Ładyka	203
W. Jakóbczyk, Studia nad dziejami Wielkopolski — Adam Galos	205
J. Marczewski, Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900—1914 — Ma- rian Orzechowski	209
A. S. Awetjan, Giermanskij impieralizm na Bliżniem Wostokie — Marek Czapliński	212
Br. Radlak, SDKPiL w latach 1914—1917 — Anna Żarnowska	215
L. Koeltz, La guerre de 1914—1918 — Jan Rzepecki	218
M. Leczyk, Komitet Narodowy Polski a Ententa i Stany Zjednoczone 1917— 1919 — Waldemar Michowicz	221
T. Grabowski, Rola państwa w gospodarce Polski 1918—1928 — Jerzy Ciepielewski	225
A. Szklarska-Lohmannowa, Polsko-czechosłowackie stosunki dyplomacycz- ne w latach 1918—1925 — Jerzy Tomaszewski	228
J. Gaj, Główne nurty ideowe w ZHP w latach 1918—1939 — Eugeniusz Rudziński	230
J. Borkowski, Wizje społeczne i zmagania wicjarzy w świetle młodzieżowej prasy ludowej 1928—1939 — Alicja Więzikowa	232
R. Kvaček, Nad Evropou zataženo. Československo a Evropa 1933—1937 — Wiesław Balcerak	236
A. Przygoński, Prasa konspiracyjna PPR — Eugeniusz Duraczyński	239
C. Ryan, Der letzte Kampf — Jerzy Serczyk	241
Istoriografija nowowo wremieni stran Jewropy i Amieriki — Marian H. Serejski	245

KRONIKA

Jubileusz Profesora Stefana Kieniewicza — Jerzy Skowronek	247
60-lecie urodzin i 37-lecie pracy naukowej Profesora Janusza Pajewskiego — Stanisław Sierpowski	248
Dyskusja nad LXXIII rocznikiem „Kwartalnika Historycznego”	249
Handel między środkową i środkowowschodnią Europą w latach 1450—1650 .	250
W setną rocznicę Ugody 1867 r. — Józef Chlebowczyk	251
Dział Ewidencji i Informacji Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych — Henryk Barczak	253
Doktorat honoris causa Uniwersytetu Warszawskiego dla Fernanda Braudela .	255

IN MEMORIAM

Teofil Emil Modelski (1881—1967) — Marian Haisig	257
Stefan Truchim (1896—1967) — Władysław Maria Grabski	261
Jarosław Jurkiewicz (1908—1967) — Jerzy Kumaniecki	264

P.P. „Domu Książki”:

Czasopismo nabywać można w następujących księgarniach naukowych

Białystok, ul. Lipowa 43
Gdańsk-Wrzeszcz, ul. Grunwaldzka 111/113
Katowice, ul. Warszawska 11
Koszalin, ul. Zwycięstwa 20
Kraków, ul. Podwale 6
Lublin, ul. Krakowskie Przedmieście 68
Łódź, ul. Piotrkowska 102a
Olsztyn, Plac Wolności 2/3
Opole, Rynek 19/20
Poznań, ul. Armii Czerwonej 69
Szczecin, ul. Jedności Narodowej 5
Toruń, Rynek Staromiejski 30
Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 7
Wrocław, ul. Kuźnicza 42

THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON

FROM THE FIRST SETTLEMENT
TO THE PRESENT TIME

BY
NATHAN OSGOOD

VOLUME I

BOSTON: PUBLISHED BY
J. B. LEECH, 15 NASSAU ST.

1846

THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON

FROM THE FIRST SETTLEMENT
TO THE PRESENT TIME

BY
NATHAN OSGOOD

VOLUME I

BOSTON: PUBLISHED BY
J. B. LEECH, 15 NASSAU ST.

1846

TYLKO PRENUMERATA ZAPEWNI REGULARNE OTRZYMYWANIE

KWARTALNIKA HISTORYCZNEGO

PRENUMERATA KRAJOWA

Zamówienia i wpłaty przyjmują — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch“, Warszawa, ul. Wronia 23, konto PKO nr 1-6-100.020 — Urzędy pocztowe i listonosze — Księgarnie „Domu Książki“ — Oddziały i Delegatury „Ruchu“.

Prenumerata: roczna 120,— zł, półroczna 60,— zł

Zamówienia przyjmowane są do dnia 10 miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty. Bieżące oraz archiwalne numery można nabyć lub zamówić w księgarniach „Domu Książki” oraz w Ośrodku Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN — Ossolineum — PWN, Warszawa, Pałac Kultury i Nauki (wysoki parter). Egzemplarze archiwalne można nabywać także w Punkcie Wysyłkowym Prasy Archiwalnej „Ruch”, Warszawa, ul. Nowomiejska 15/17, konto PKO nr 114-6-700041 VII O/M.

PRENUMERATA ZAGRANICZNA

— Koszt prenumeraty ze zleceniem wysyłki za granicę wynosi o 40% drożej — Zamówienia dla zagranicy przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch“, Warszawa, ul. Wronia 23, tel. 20-46-88, konto PKO nr 1-6-100.024.

Bieżące oraz archiwalne numery można nabyć lub zamówić we Wzorcowni Wydawnictw Naukowych PAN — Ossolineum — PWN, Warszawa, Pałac Kultury i Nauki oraz w Księgarniach Naukowych „Domu Książki“.

Les demandes concernant les conditions d'achat de toutes les revues scientifiques polonaises doivent être adressées à l'Entreprise d'Exportation et d'Importation „Ruch“, Warszawa 1, Rue Wilcza 46.

Le contenu de prochains numéros des revues scientifiques ainsi que leurs prix sont indiqués dans le bulletin „Polish Scientific Periodicals“, que vous trouverez dans les bibliothèques et grandes maisons de diffusion de presse de votre pays.